

RAPORTTEJA 74

SEINÄJOKI FAST TRACK

ASiantuntija- ja tutkijayhteisöjen kansainvälisten verkostojen kehittäminen Seinäjoen kaupunkiseudulla

Antti Saartenoja (toim.)

SEINÄJOKI FAST TRACK

ASiantuntija- ja tutkijayhteisöjen kansainvälisten verkostojen kehittäminen Seinäjoen kaupunkiseudulla

Antti Saartenoja (toim.)

Julkaisija	Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti www.helsinki.fi/ruralia	Kampusranta 9 C 60320 SEINÄJOKI	Lönnrotinkatu 7 50100 MIKKELI
Sarja	Raportteja 74		
Kannen kuva	Frami Oy:n kuva-arkisto		
ISBN	978-952-10-6487-6 (pdf)		
ISSN	1796-0630 (pdf)		

ESIPUHE

Seinäjoen kaupunkiseudun asiantuntija- ja tutkijayhteisö on viime vuosina kehittynyt myönteisesti niin määrän kuin laadun suhteen. Esimerkiksi Seinäjoen yliopistokeskus muodostaa jo noin 90 asiantuntijan monitieteellisen yhteisön johon kuuluvat Tampereen, Helsingin ja Vaasan yliopistot, Sibelius-Akatemia sekä Tampereen teknillinen yliopisto. Yliopistokeskuksen lisäksi Framin kampusalueella toimivat muun muassa Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Seinäjoen kesäyliopisto, kehittämisyhtiö Frami Oy, Etelä-Pohjanmaan liitto, Seinäjoen elinkeinokeskus ja monia muita julkisia ja yksityisiä organisaatioita. Yhteisöön kuuluvat myös Foodwest Oy ja Rytmikorjaamo, sekä Mediwest.

Yksi merkittävimmistä haasteista asiantuntija- ja tutkijayhteisöllä on kansainvälisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön kehittäminen. Uusien innovaatioiden ja kasvun lähde on entistä enemmän kansainvälisillä markkinoilla. Seinäjoen kaupunkiseudun näkyvyys ja tunnettuus kansainvälisesti on kasvussa, mutta kehittyminen todelliseksi kansainvälisten verkostojen solmukohdaksi on vasta alussa. Tässä kehityksessä kaupunkiseudun asiantuntija- ja tutkimustehtävissä työskentelevät henkilöt ovat avainasemassa. Kansainvälistyminen on kuitenkin pitkäjänteistä toimintaa, joka sitoo runsaasti työaikaa ja vaatii ylimääräisiä resursseja etenkin matkustamiseen. Kansainvälisen toiminnan kehittäminen törmääkin valitettavan usein juuri aika- ja rahaongelmiin.

Nyt käsillä olevassa raportissa on kokeiltu Seinäjoki Fast Trac –nimistä lyhytkestoisen kansainvälisen vaihdon mallia Seinäjoen yliopistokeskukseen kuuluvissa yliopistoyksiköissä. Mukana olivat Helsingin ja Vaasan yliopistot, Tampereen teknillinen yliopisto ja Sibelius-Akatemia. Kokeilu rahoitettiin Seinäjoen seudun kilpailukyky- ja koheesio-ohjelmasta. Kokeilulla pyrittiin vahvistamaan kansainvälisiä verkostoja ja kehittämään hyviä käytänteitä uuden tyyppisten kansainvälisen yhteisöjen luomiseksi. Hankkeen aikana luotiin ja syvennettiin yhteistyötä niin Japaniin, Iso-Britanniaan, Saksaan kuin Venäjälle toteuttamalla noin viikon mittaisia vastavuoroisuuteen perustuvia vierailuja eri teemoissa, joita olivat tutkimus, koulutus ja kehittäminen. Raportissa kuvataan Seinäjoki Fast Track –kokeilujen tulokset sekä esitetään ehdotuksia kansainvälistymisen tukirakenteiden luomiseksi kaupunkiseudulle ja hahmotellaan temaattisia ja toiminnallisia jatkoehdotuksia.

Raportin on toimittanut vanhempi tutkija *Antti Saartenoja* Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista. Hankkeen toteutukseen ja raportin kirjoittamiseen ovat osallistuneet hankekumppaneina tutkijat *Aapo Jumppanen* ja *Timo Suutari* Ruralia-instituutista, prof. *Asko Ellman* ja tutkimuspäällikkö *Jukka Kuusisto* Tampereen teknillisestä yliopistosta koulutuspäällikkö *Mika Virkkala*, assistentti *Saijaleena Rantanen* ja suunnittelija *Juha Koivisto* Sibelius-Akatemiasta, sekä prof. *Reino Virrankoski* Vaasan yliopistosta. Raportin oikoluvusta, ulkoasusta ja viimeistelystä ovat vastanneet tutkimussihteeri *Terttu Poranen* ja julkaisusihteerit *Jaana Huhtala* ja *Jukka-Pekka Mäkinen*. Lämpimät kiitokset kaikille työhön osallistuneille.

Seinäjoella 25.5.2011

Sami Kurki
johtaja

Sisällys

Johdanto	7
Seinäjoki Fast Track –pilottien kuvaus	8
Vaihtoon liittyneet onnistumiset ja epäonnistumiset	10
Seinäjoki Fast Track –mallin käyttökelpoisuus ja tarve	11
Johtopäätökset ja kansainvälistymisen edistämisen ideoita	12

JOHDANTO

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti toteutti yhteistyössä Seinäjoen yliopistokeskuksessa toimivien Sibelius-Akatemian, Tampereen teknillisen yliopiston ja Vaasan yliopiston kanssa Frami Oy:n (ent. Seinäjoen Teknologiakeskus Oy) toimeksiannosta pilotoivan hankekonnaisuuden nimeltään *Asiantuntija- ja tutkijayhteisöjen kansainvälisten verkostojen kehittäminen Seinäjoen kaupunkiseudulla*. Projekti liittyi Seinäjoen seudun kilpailukyky- ja koheesio-ohjelman (KOKO) painopistealueisiin kuuluvan Etelä-Pohjanmaan toimijoiden innovaatioympäristön kansainvälistymisen edistämisen teemaan. Painopistealueen tavoitteena on muun muassa vahvistaa alueen toimijoiden kansainvälisiä verkostoja. Kansainvälisten verkostojen kehittämisen tuli painottua Seinäjoen kaupunkiseudun keskeisiin osaamisalueisiin ja kärkiklustereihin.

Työlle asetettiin kaksi tavoitetta.

1. Uudentyyppisten avauksien ja toimintamallien pilottointi kansainvälisten verkostojen rakentamisessa ja asiantuntijayhteisöiden kehittämisessä.
 - a. Pilottina 3–5 uudentyyppisen avauksen testaaminen
 - b. Toimintamallin kuvaaminen
2. Tutkimus- ja toimialarajat ylittävien mallin/mallien pohtiminen/perustelevinen, jatkoehdotukset kansainvälisten asiantuntijaverkostojen kehittämiseksi Seinäjoen kaupunkiseudulla.
 - a. Toimintamallien hyödynnettävyys
 - b. Jatkoehdotukset ja johtopäätökset

Hankekonsortio rakensi työn toteutuksen edellä kuvattujen tavoitteiden mukaisesti *Seinäjoki Fast Track –lyhytvaihto (SFT)* –teeman ympärille. Toteutus suunniteltiin neljän erilaisen kansainvälistymistä konkreettisesti eteenpäin vievän pilotin varaan, jotka liittyivät kansainväliseen hanketoimintaan, tapahtumatuotantoon, opetukseen ja tutkimukseen. Toimintamalliin pyrittiin tuomaan uudentyyppistä sisältöä määrittelemällä sille kaksi reunaehto: a) vaihdon kaksisuuntaisuus ja b) vaihtoon liittyvä työskentelytapa. Kaksisuuntaisuudella pyrittiin siihen, että vaihtoon liittyi konkreettinen työskentelyjakso vaihdon molemmissa päissä. Vaihtoon liittyvä työskentelytapa edellytti sitä, että vaihdon aikana osallistuttiin konkreettisesti johonkin kohdealueella käynnissä olevaan työprosessiin. Näiden lisäksi korostui kansainvälisen vuorovaikutuksen pitkäjänteinen valmistelu suhteessa vaihdon nopeatempoiseen suunnitteluun ja toteutukseen.

Seinäjoki Fast Track asiantuntijavaihto toteutettiin neljällä Seinäjoen yliopistokeskuksen fokusalueella: alueet ja hyvinvointi, kulttuuri ja luovat alat, älykkäät koneet ja liiketoimintaosaaminen. Pilotoinnissa pyrittiin hyödyntämään sellaisia jo käynnissä olleita kansainvälistymisprosesseja, joiden uskottiin parhaiten soveltuvan mallin testaamiseen. Pilottien sisällöt ja työmuodot valittiin siten, että ne toivat hankkeeseen erilaisia näkökulmia ja täydensivät siten toisiaan menetelmällisesti ja sisällöllisesti.

Työ organisoitiin siten, että Ruralia-instituutti vastasi sen kokonaistoteutuksesta. Instituutti koordinoi sekä toimintaa että rahoitusta. Ruralia-instituutti vastasi myös alueet ja hyvinvointi -tee-

man pilotoinnista. Muiden toteuttajien vastuulla oli omien pilottien toteuttaminen ja raportointi. Sibelius-Akatemian vastuulla oli kulttuuri ja luovat alat, Tampereen teknillinen yliopisto vastasi älykkäät koneet -fokusalueesta ja Vaasan yliopisto liiketoimintaosaamisen alasta. Pilottien suunnittelu, toteutus, arviointi ja raportointi toteutettiin 1.10.2010 – 30.4.2011 välisenä aikana. Työn toteuttamista varten muodostettiin projektiryhmä, johon kuuluivat Antti Saartenoja, Juhani Laasanen ja Timo Suutari Ruralia-instituutista, Mika Virkkala Sibelius-Akatemiasta, Asko Ellman Tampereen teknillisestä yliopistosta ja Reino Virrankoski Vaasan yliopistosta. Ryhmään kuului lisäksi asiantuntijana Juha Alarinta, joka edusti Seinäjoen yliopistokeskusta. Muita hankkeeseen keskeisesti osallistuneita tutkijoita ja asiantuntijoita olivat Aapo Jumppanen Ruralia-instituutista, Jukka Kuusisto Tampereen teknillisestä yliopistosta sekä Saijaleena Rantanen ja Juha Kivistö Sibelius Akatemiasta. Kaikki edellä mainitut henkilöt ovat osallistuneet raportin tekstin tuottamiseen. Raportin on toimittanut Antti Saartenoja.

SEINÄJOKI FAST TRACK –PILOTTIEN KUVAUS

ALUEET JA HYVINVOINTI – RURALIA-INSTITUUTTI

AAPO JUMPPANEN, TIMO SUUTARI

Vaihto keskittyi pääosin yhteisen tutkimusprojektin suunnitteluun ja tutkimusaineiston keräämiseen sosiaalisten yritysten tematiikasta Japanilaisen Hirosakin yliopiston tutkijoiden professori Jun-Young Leen ja apulaisprofessori Fumihiko Koyatan kanssa. Vaihto toteutui siten, että Ruralia-instituutista tutkija Aapo Jumppanen vieraili Hirosakin yliopistossa 26.2–5.3.2011 ja vastaavasti Hirosakin yliopistosta saapui 5.3.–10.3.2011 tutkija Fumihiko Koyata Ruralia-instituuttiin Seinäjoelle. Aiempien yhteistyötapaamisten pohjalta valmisteltiin maaseudun sosiaalisia yrityksiä koskevaa tutkimushanketta, jossa eräinä tutkimuskysymyksinä ovat sosiaalisten yritysten mahdollisuudet vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä ja parantaa vaikeasti työllistyvien henkilöiden pääsyä työmarkkinoille erityisesti metropolialueiden ulkopuolisilla seuduilla.

Asiantuntijavaihdon aikana kerättiin ja kartoitettiin tutkimushanketta koskevaa kirjallisuutta ja etsittiin teemaan liittyviä linkkejä. Helsingin yliopistosta tunnistettiin sosiaalialan tutkijaverkosto, johon japanilaiset kumppanit pyritään jatkossa linkittämään. Vaihdon konkreettisin osa oli tutkimushaastatteluiden organisoiminen eteläpohjalaisiin ja Hirosakin alueen sosiaalisiin yrityksiin. Kaikkiaan näitä haastatteluja tehtiin neljä, kaksi molemmilla kohdealueilla. Hirosakin vierailun yhteydessä Aapo Jumppanen luennoi Suomen sosiaaliturvajärjestelmästä ja sosiaalisista yrityksistä yleisöluentotilaisuudessa 2.3.2011. Paikalla oli runsas 20 henkilöä yliopiston opiskelijoita, henkilökuntaa, sosiaalisen alan yrittäjiä ja aiheesta

muutoin kiinnostuneita henkilöitä. Yhteistyö tulee tuottamaan kansainvälisen tutkimusjulkaisun, joka kirjoitetaan yhteistyössä japanilaisten ja suomalaisten kanssa. Asiantuntijavaihdon aikana neuvoteltiin julkaisufoorumista ja sovitettiin artikkelin kirjoittamisen työnjaosta ja aikatauluista.

Sosiaalisen yrittäjyyden tematiikan lisäksi kansainvälistä yhteistyötä edistettiin aluetalouden tutkimuksen parissa. Alan tutkimusta johtaa Ruralia-instituutissa professori Hannu Törmä. Tutkija Fumihiko Koyata Hirosakin yliopistosta perehtyi Seinäjoella aluetalouden simulointimalliin ja aikoo hyödyntää mallia jatkotutkimuksissaan. Asiantuntijavaihdon aikana Koyata ja Törmä neuvottelivat yhteisistä jatkosuunnitelmista. Tavoitteena on, että Koyata oleskelisi tulevaisuudessa pidemmän ajanjakson Seinäjoella syventäen simulointimalliin osaamista käytännön työskentelyssä Törmän johdolla. Seinäjoesta on muodostumassa prof. Törmän ansiosta aluetalouden simulointiosaamisen kansainvälinen solmukohta.

KULTTUURI JA LUOVAT ALAT – SIBELIUS-AKATEMIA

MIKA VIRKKALA, SAIJALEENA RANTANEN, JUHA KOIVISTO

Vaihdon temaattisena sisältönä oli kansainvälisen tapahtumatutannon kehittäminen / alueelliset, valtakunnalliset ja kansainväliset yhteistyöverkostot. Kehittämiskohteena toimi vuosittain Seinäjoella järjestettävä Mars -tapahtuma, joka on musiikkialan ammattilaisille suunnattu talvifestivaali. Fast Track vaihdon kautta toteutettiin kaksi kansainvälisesti merkittävää lyhytvaihtoa. Käytännössä vaihto toteutui Mars -tapahtumaan kut-

suttujen keynote -asiantuntijoiden kautta. Puhujat olivat Edinburghin yliopistosta professori Simon Frith, joka kuuluu populaarimusiikin arvostetuimpiin asiantuntijoihin sekä urallaan nousussa oleva tohtori Lee Marshall Bristolin yliopistosta.

Vastavuoroisesti asiantuntija Juha Koivisto osallistui Youropen tapaamiseen Lontoossa osana ILMC-tapahtumaa. Yourope on eurooppalainen festivaaliyhdistys, jossa on 67 jäsentä. Jäsenistö koostuu pääasiassa ulkoilmassa pidettävistä musiikkifestivaaleista. Provinssi-Rock on yhdistyksen jäsen. Youropen toiminta koostuu jäsentapaamisista, tiedon keräämisestä ja koostamisesta jäsenistölle. Yhdistyksen toiminnan fokuksessa ovat festivaalien turvallisuus, ympäristö ja ruoka. Yhdistys vastaa myös European festivals awards -tapahtumasta ja siihen liittyvän äänestyksen organisoimisesta sekä koulutustoiminnasta. Yourope metodologiana asioiden kehittämisessä ovat työryhmätyöskentelyn lisäksi jäsentapaamiset, joissa pyritään laajasti vaihtamaan kokemuksia ja käytäntöjä Euroopan sisällä. Keskusteluissa on käyty läpi markkinointia, yhtyesopimuksia, vakuutuksia, tekijänoikeuksia, Teostomaksuja ja verotusta. Tämänkaltaiset avoimet pyöreän pöydän tapaamiset on koettu hyödyllisiksi. Koiviston lyhytvaihdon kokemusten pohjalta rakennetaan vuoden 2012 Mars-tapahtuman sisältöä sekä hyödynnetään kokemuksia Seinäjoen alueen tapahtumatutanto-osaamisen kehittämisessä.

Toinen merkittävä kansainvälinen yhteistyökumppani on Bucks New University Britanniassa. Yliopisto toteuttaa käytännönläheistä koulutusta, joka on suunnattu tapahtumajärjestämisen ammattilaisille. Yliopiston tutkimusjohtaja

Teresa Moore on aiemmin vieraillut Helsingissä osittain Rytminno -hankkeen järjestämässä viikonloppuseminaarissa. Professori Chris Kemp mainitsi keskustelleensa mahdollisuudesta vierailla Suomessa turvayhtiö Local Crew:n Ville Ketosen luona.

ÄLYKKÄÄT KONEET – TAMPEREEN TEKNIINEN YLIOPISTO KONSTRUKTIO- TEKNIIKAN LAITOS, VIRTUAALI- TEKNIIKAN TUTKIMUSRYHMÄ

ASKO ELLMAN, JUKKA KUUSISTO

Vaihdon temaattisena sisältönä oli virtuaalitekniikan hyödyntäminen koneensuunnittelussa ja erityisesti virtuaalisen työkonemuokkaimen kehittäminen siten, että Tampereen teknillisen yliopiston (TTY) renderointijärjestelmä ja Linköpingin simulointijärjestelmä saadaan toimimaan yhdessä. Kumppaneina olivat Linköpingin yliopistosta prof. Petter Krus sekä Karlsruhen yliopistosta (Karlsruhe Institute of Technology, KIT) professori Jivca Ovtcharova.

Professori Asko Ellman vieraili Karlsruhen yliopistossa 1.-5.12.2010 ja vastavuoroisesti tutkija Johannes Herter Karlsruhen yliopistosta vieraili TTY:n virtuaalitekniikan tutkimusryhmän luona 12.-14.1.2011. Vierailun yhteydes-

sä järjestettiin tutkijaseminaari, jonka myötä avattiin yhteistyömahdollisuuksia tulevaisuutta varten. Professori Petter Krus vieraili TTY:llä 28.1.2011 erään väitöstilaisuuden yhteydessä. TTY:n virtuaalitekniikan tutkimusryhmä vieraili vastavuoroisesti Linköpingin yliopistossa 7.-10.2.2011 kokoonpanolla Asko Ellman sekä tutkimusapulaisten Joonatan Kuosa, Harri Saarinen ja Ville Lepokorpi. Tämän lisäksi vierailuun osallistui Jukka Kuusisto erillisen tutkimusprojektin rahoituksella.

Vaihdon aikana ryhmä pääsi tutustumaan professori Krusin tutkimusryhmän tekemään kehitystyöhön liittyen konejärjestelmien hydraulikan ja mekaniikan mallintamiseen ja reaaliaikaiseen simulointiin. Työvierailun myötä yhteistyö virtuaalisen simulointiympäristön konseptin kehittämiseksi pääsi hyvin käyntiin ja mahdollistaa jatkossa ryhmien välisen joustavan ja tehokkaan vuorovaikutuksen. Osa ryhmästä osallistui myös ModProd -seminaariin, joka on kansainvälinen mallipohjaisen tuotekehityksen asiantuntijatapahtuma. Osallistuminen seminaariin oli isäntäorganisaation toive ja sen kautta saatiin vahvistettua aikaisempia yhteistyösuhteita, esim Georgia Institute of Technology yliopistoa edustaneen professori Chris Paredisin kanssa.

LIIKETOIMINTAOSAAMINEN – VAASAN YLIOPISTO

REINO VIRRANKOSKI

Suunnitellun vaihdon tarkoituksena oli keskittyä liiketoimintaosaamiseen ja siinä erityisesti kansainvälisen opetusvaihdon järjestämiseen. Kumppanina toimi Baltic State Technical Universityn professori Sergey M. Stazhkov Pietarista. Pilotoinnin puitteissa kutsuttiin Stazhkov tai hänen nimeämänsä edustaja pitämään Seinäjoella viikon intensiivikurssi Venäjän ja Suomen lähialueen (Pietari, Karjala ja Murmansk) markkinoista. Kurssin painotukseksi suunniteltiin erityisesti Etelä-Pohjanmaalle tärkeiden pk-yritysten sekä agro-, konepaja- ja energiayritysten näkökulmaa. Lisäksi suunniteltiin erillisen seminaarin pitämistä aiheella ”Suomalaisten pk-yritysten mahdollisuudet Venäjän markkinoilla”. Kurssin ja seminaarin tarkoituksena oli lisätä eteläpohjalaisten yritysten Venäjän lähialueen markkinoiden ja liiketoimintamahdollisuuksien tuntemusta sekä auttaa niitä alkuun suorien kumppanuuksien solmimisessa. Vaihtoa suunniteltiin aktiivisesti, mutta valitettavasti se epäonnistui etenkin hankkeen tiukasta aikatauluraamista johtuen. Ongelma johtui venäläisten kumppaneiden omassa yliopistossaan lukkoon lyödyistä opetusaikataulusta, josta he eivät kyenneet poikkeamaan suomalaisten toivomusten mukaisesti. Stazhkov on kuitenkin halukas jatkamaan yhteistyötä tulevaisuudessa, mikäli siihen avautuu uusia mahdollisuuksia.

VAIHTOON LIITTYNEET ONNISTUMISET JA EPÄONNISTUMISET

Sisällöiltään toteutuneita pilotteja voidaan pitää onnistuneina, koska niistä jokainen vahvasti olemassa olevia ja loi myös uusia tutkija- ja asiantuntijaverkostoja monipuolisesti eri teemoista. Jokainen osatoteuttaja ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että SFT-malli mahdollisti pilottien toteuttamisen.

Ruralia-instituutin osalta keskittyminen sosiaalisten yritysten merkitykseen kahdella maaseutualueella ja vertailuasetelman luominen kahden maan välillä oli hyvä ja riittävä raja. Teemassa päästiin monta askelta eteenpäin ja kyettiin tekemään myös kenttätöitä. Tavoitteena on jatkaa tutkimustyötä teeman parissa ja kirjoittaa aiheesta tieteellinen julkaisu sekä esitelmöidä aiheesta molemmissa maissa.

Sibelius-Akatemia kykeni syventämään kansainvälistä yhteistyötä etenkin MARS-tapahtuman puitteissa. Kansainväliset keynote-puhujat toivat Seinäjoen MARS-tapahtumaan valtakunnallista näkyvyyttä mediassa. Mm. Helsingin Sanomat, Ilkka, Soundi-lehti sekä useat radiokanavat olivat kiinnostuneita etenkin professori Frithin vierailusta ja julkaisivat erilaisia reportaaseja tapahtumasta. Lisäksi keynote-puhujat kohottivat myös tapahtuman valtakunnallista kiinnostavuutta sekä kävijämäärää huomattavasti. Niin ikään MARS-tapahtuman yhteydessä toteutettu yhteistyöworkshop onnistui erinomaisesti. Siihen osallistui kansainvälisinä asiantuntijoina professorit Frith ja Marshall. Suomalaiset osallistujat olivat professori Vesa Kurkela, tutkijatohtori Heikki Uimonen, johtaja Jutta Jaakkola (Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus), johtaja

Jukka Haarma (Yle), toimittaja Pekka Laine (Yle) sekä assistentti Saijaleena Rantanen (Sibelius-Akatemia). Workshopissa käsiteltiin tapahtumatuottamisen ja musiikin alan kansainvälisiä megatrendejä sekä niistä kumpuavia näkökulmia MARS-tapahtuman sisällön kehittämiseen.

Tampereen teknillinen yliopisto vahvasti olemassa olevia ja löysi uusia yhteistyökumppaneita virtuaalitekniikan alalla. Tutustuminen Linköpingin yliopiston hydraulikan ja mekaniikan simulointijärjestelmään (Hopsan) oli varsin hedelmällistä. Vierailun ansiosta tutkimusryhmä sai hyvän kuvan Hopsan-järjestelmän tarjoamista mahdollisuuksista ja tavoista, joilla sen integrointi Seinäjoella toimivaan renderöintiympäristöön onnistuisi parhaiten. Vastaavasti Linköpingin yliopisto pääsi tutustumaan Seinäjoen renderöintiympäristöön ja suunnittelemaan tapoja sen hyödyntämiseksi. Karlsruhen yliopisto oli täysin uusi kontakti ja sen mahdollisuudet näyttävät myös varsin lupaavilta.

Myös Vaasan yliopisto sai vahvistettua omia kansainvälisiä verkostojaan pelkästään tarjoamalla mahdollisuutta Seinäjoki Fast Track-tyyppiseen vaihtoon, joka johti vakaviin keskusteluihin kansainvälisen koulutuksen järjestämisestä Seinäjoella. Valitettavasti vaihdon konkreettinen toteutuminen epäonnistui tiukasta aikatauluraamista johtuen.

Kaikissa tapauksissa pilottien onnistumiseen vaikutti niiden tiukka aikataulu. Etenkin vaihdon kansainvälisiä osapuolia oli vaikea motivoida toimimaan näin nopealla aikataululla. Esimerkiksi Sibelius-Akatemian edustajan lyhytvai-

to Edinburghin yliopistoon kariutui viime metreillä aikatauluongelmiin. Suunnitelmia ei ehditty saamaan tarpeeksi sitoviksi, minkä vuoksi osa suunnitelluista toimenpiteistä jouduttiin nopeasti ja improvisoiden korvaamaan uusilla. Hieman pidemmällä aikajänteellä vaihdon suunnittelu olisi saatu paremmaksi ja taustatyö perusteellisemmaksi, jolloin vuorovaikutuksesta olisi saatu vieläkin hedelmällisempää. Erityisesti tiukasta aikataulusta kärsi Vaasan yliopisto, jolla oli suuria ongelmia saada sovittua vaihto venäläisen kumppanin kanssa annettussa aikakehyksessä. Ongelman suurimpana aiheuttajana oli KOKO-ohjelman toteuttamistapaan liittyvä malli, jossa kilpailutuksen ja toteutuksen aikajänteet ovat hyvin lyhyitä.

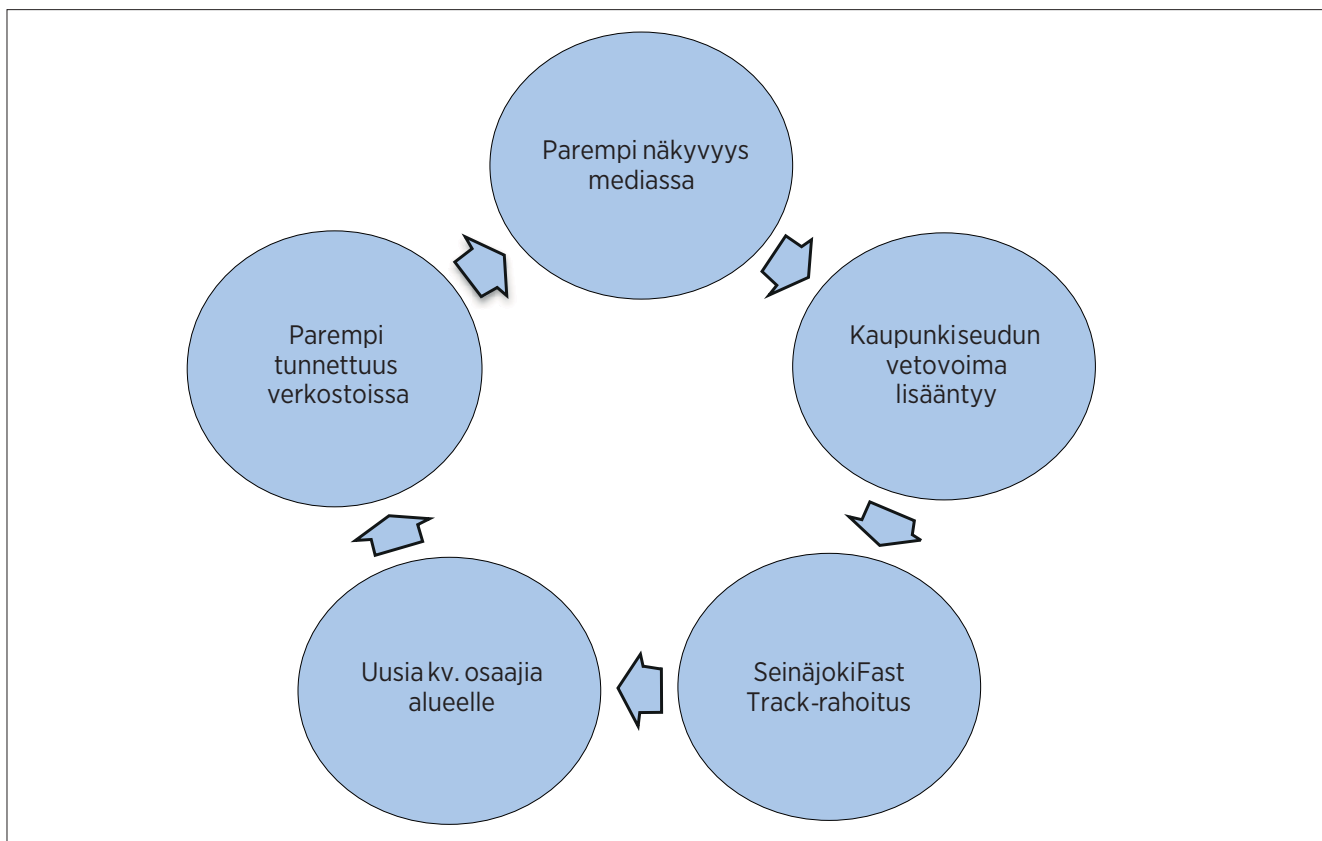
Ruralia-instituutin pilotissa työskentelyn onnistumista haittaisi Hironkin yliopiston ja instituutin erilainen toimintatapa ja rahoituspohja. Hironkin yliopiston tutkijat toimivat lähes täysin yliopiston perusrahoituksen varassa, kun taas Ruralian tutkijat joutuvat hankkeistamaan toimintansa. Käytännössä tämä asetelma tarkoittaa sitä, että yhteistyön nopea eteenpäin vieminen edellyttäisi Ruralia-instituutin osalta jatkohankerahoituksen saamista tutkimusyhteistyön edistämistä varten. Varsinkin Euroopan ulkopuolelle tapahtuvassa vuorovaikutuksessa suuret kulttuurierot aiheuttavat tavallista suurempaa kitkaa, mikä osaltaan lisää tarvetta yhteistyön pitkäjänteiselle rakentamiselle.

SEINÄJOKI FAST TRACK –MALLIN KÄYTTÖKELPOISUUS JA TARVE

Käytännön työskentelyyn asti edenneissä piloteissa SFT –tyyppinen rahoitus osoittautui erittäin käyttökelpoiseksi. Sen hyviä puolia olivat nopeus, kevyt byrokratia ja raportoinnin keskittyminen toimintaan ja tuloksiin. Nopeuden edellytyksenä tosin on yhteistyön pitkäjänteinen etukäteisvalmistelu, joka tässä pilottivaiheessa onnistuttiin korvaamaan käyttämällä hyväksi jo meneillään olevia tai valmiiksi suunniteltuja kansainvälistymisprosesseja. Jatkossa suunnittelun ja toteutuksen välistä aikajännettä tuleekin voida kasvattaa esimerkiksi riittävän aikaisella ennakkotiedotuksella.

Tarve tämänkaltaiselle rahoitusmallille on ilmeinen. Pienuudesta huolimatta sillä näyttäisi olevan suuri merkitys Seinäjoen seudun kansainvälisen vuorovaihtuksen lisäämiselle. Erityisesti alueen yliopistoyksiköiltä, ja muiltakin toimijoilta puuttuu resursseja ns. alkuvaiheen kansainvälistymiseen silloin kun ei ole olemassa mitään selvää projektia, jolle kustannuksia voisi osoittaa. SFT-rahoitus toimi tietynlaisena ruiskeena, jonka turvin kansainvälistymisprosesseja saatiin merkittäväällä tavalla vauhditettua.

Monesti yhteistyön edistäminen ja vieminen uudelle tasolle tarvitsee kasvokkain tapahtuvaa yhdessä tekemistä, johon malli antoi hyvän mahdollisuuden. Etenkin mahdollisuus kutsua kansainvälisiä huippuosajia ja asiantuntijoita työskentelemään Seinäjoella näyttäisi tuottavan lisäarvoa, jossa edelleen kansainvälisesti melko tuntematonta kaupunkia voidaan viedä tehokkaasti maailmankartalle. Lisäksi kiinnostavat kansainväliset vieraat lisäävät Seinäjoen tunnettuutta ja houkuttelevuutta myös maan rajojen sisällä (Kuva 1).

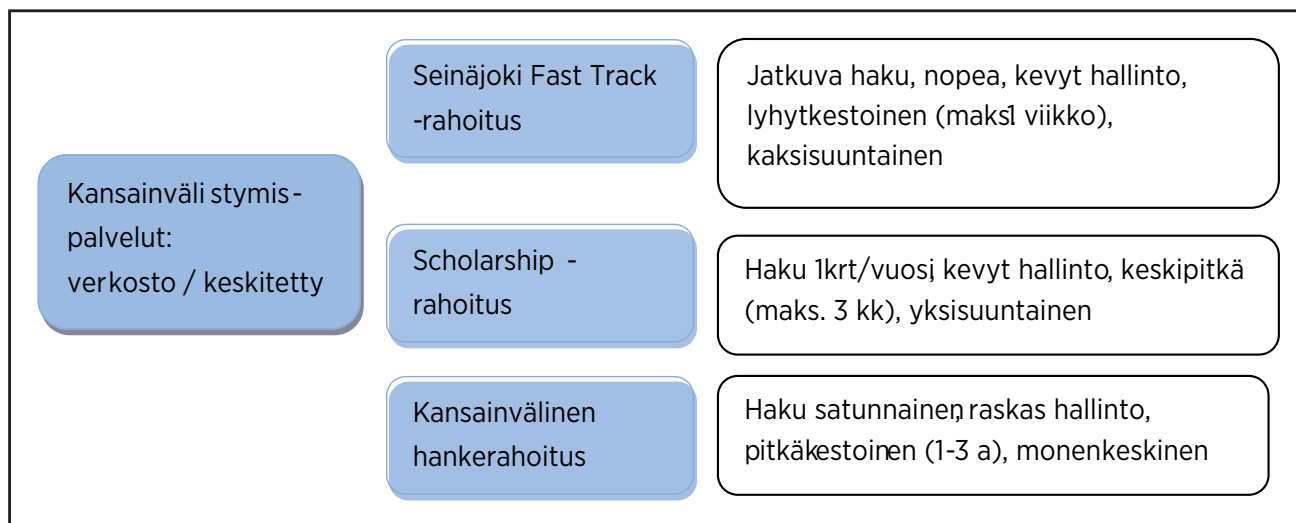
Kuva 1. Seinäjoen Fast Track –rahoituksen vaikutus kaupunkiseudun vetovoimaan.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA KANSAINVÄLISTYMISEN EDISTÄMISEN IDEOITA

Seinäjoki Fast Track-malli osoittautui itsessään hyödylliseksi välineeksi, mutta sen merkitys korostuu entisestään, kun se asetetaan osaksi isompaa alueen kansainvälistymisen edistämisen kokonaisuutta (Kuva 2). SFT-malli voisikin muodostaa merkittävän osan alueen kansainvälistymisen edistämisen työkalupakissa. Kuvio on tavoitteellinen mal-

li siitä, millä instrumenteilla Seinäjoen seudun asiantuntija- ja tutkijayhteisön kansainvälistymistä voitaisiin parhaiten edistää. Tällä hetkellä mallista on olemassa lähinnä kansainvälinen hankerahoitusinstrumentti, jolla viitataan esimerkiksi Interreg- ja EU:n tutkimuksen puiteohjelmärahoitukseen. Osallistuminen hanketoimintaan on kuitenkin

ongelmallista, koska alueelta pääosin puuttuvat kuviossa esitetyt muut tukirakenteet. Kansainvälistymispalveluja on jonkin verran saatavilla muun muassa Etelä-Pohjanmaan liitossa ja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sekä emoyliopistojen kansainvälistymispalvelujen kautta. Palvelut ovat kuitenkin tällä hetkellä melko hajanaisia ja resurssit tarpeisiin nähden pieniä.

Kuva 2. Seinäjoen seudun kansainvälistymisen ideaalinen työkalupaketti.

Ruralia-instituutti on käynnistänyt ko-keilun scholarship-tyyppisestä rahoituksesta. Sen ajatuksena on tarjota kansainvälisille tutkijoille 1-3 kuukauden mittaisia vierailupurahoja työskentelyyn instituutissa. Scholarship-rahoituksesta on hyviä kokemuksia muun muassa Aleksanteri-instituutissa, josta Ruralia on hakenut mallia omaan versioonsa. Ruralia-instituutti on käynnistänyt ensimmäisen haun tämän kevään aikana, jolloin ensimmäiset vierailevat tutkijat voisivat saapua Seinäjoelle lukuvuotena 2011–2012. Mikäli kokemukset ovat

hyviä, scholarship-mallia voisi jatkossa levittää myös muihin tutkija- ja asiantuntijayhteisöihin. Alueella on ollut myös aikaisemmin Seinäjoki Fast Track -tyyppistä rahoitusta (Global Link), jonka kokemukset olivat SFT-mallin pilottien tapaan myönteisiä. Seinäjoen yliopistokeskuksella on jonkin verran varoja myös kansainvälisen lyhytvaihdon tyyppisen toiminnan rahoittamiseen, mutta niiden käyttö on melko rajoittunutta. Voidaan todeta, että tällä hetkellä lyhytkestoisemmat, kansainvälistä vuorovaikutusta ja hanketoimintaa tukevat instrumentit

eivät ole kehittyneet sille tasolle, että ne mahdollistaisivat suunnitelmallisen kansainvälistymistoiminnan.

Edellä kuvatut välineet ja palvelut voisivat yhdessä muodostaa vahvan, Seinäjoen seudun kansainvälistä vuorovaikutusta edistävän perusrakenteen. Sen varassa voisi rakentaa niin tutkimuksen, opetuksen, tapahtumajärjestämisen kuin kehittämisen verkostoja, kasvattaa kaupunkiseudun kansainvälistä tunnettuutta ja sitä kautta lisätä alueen veto-voimaa ja kilpailukykyä kansallisessa kaupunkiverkossa.

JATKOIDEOITA

Pilottiryhmän kanta on, että kansainvälistymisen edistämisen välineiden itessään tulisi olla suhteellisen pysyviä tai ainakin hyvin ennakoitavissa olevia. Mikäli instrumentit ovat hyvin lyhytjänteisiä ja alati muuttuvia, on niitä vaikea selittää kansainvälisille kumppaneille ja niiden perässä on vaikea pysyä. Perustaltaan kansainvälisen vuorovaikutuksen edistäminen on kuitenkin hyvin yksinkertaista ihmisten ja ideoiden liikumisen mahdollistamista eri paikkojen välillä, joka sinällään ei vielä sisällä suuria innovaatioita.

Sen sijaan rahoitusta voidaan hyvin suunnata kansainvälisen vuorovaikutuksen sisällön innovatiivisuuteen ja ns. hullujen ja riskialttiiden ideoiden toteuttamiseen. Vakaa ja ennakoitavissa oleva instrumentti itse asiassa juuri mahdollistaa luovan ja innovatiivisen sisällön kehittämisen kansainväliseen yhteistyöhön. Tässä Seinäjoen seudun vahvuutena on tieteenalojen ja organisaatioiden välisten raja-aitojen helppo ylittäminen sekä uusien ja yllättävien kombinaatioiden helppo synnyttäminen.

Seinäjoki Fast Track –mallia tulisi jatkoissa hyödyntää riskirahoituksen tyypisesti uusien avauksien kokeilemiseen tienä laajempiin ja pitempikestoisiin yhteistyöhankkeisiin. Pilottiryhmän työstä nousi muutamia suuntaa antavia ideoita:

- 1) Seinäjoki Fast Track Ireland: luovi- en alojen kehittämisen yhteistyön syventäminen Irlantiin poikkitieteellisenä yhteistyössä esimerkiksi maaseutututkimuksen ja kulttuurin tutkimuksen kanssa. Maaspesifeistä teemoista voitaisiin luoda sarja, jossa hyödynnettäisiin alueen toimijoiden vahvoja yhteistyösuuntia, kuten Japani, Australia, Vietnam ja monet Euroopan maat.
- 2) Cross-Sectoral Days: monialaisen seminaarin järjestäminen Seinäjoelle, johon voitaisiin kutsua kunkin toimijan omia kansainvälisiä kumppaneita tavoitteena luoda uusia tutkimuksen ja kehittämisen kombinaatioita.
- 3) Afrikka-teema: Helsingin yliopiston Kenian tutkimusaseman hyödyntäminen yhteistyössä monitieteisessä kehitysmatutkimuksessa tai uusien näkökulmien hakemisessa esimerkiksi rytmimusiikin kehittämiseen.

Seinäjoki Fast Track –mallilla voitaisiin myös lisätä Seinäjoen alueen toimijoiden keskinäistä vuorovaikutusta kansainvälistymisteeman ympärillä erityisesti siten, että kunkin hankkeen puitteissa syntyneitä verkostoja ja ideoita jaettaisiin yhteisesti kaikkien alueen organisaatioiden kesken.

Lopuksi on syytä korostaa SFT–mallin tuomaa lisäarvoa erityisesti siinä, että alueelle voidaan nopeasti tuottaa sellaisia kansainvälisiä korkean tason osaajia, joita tänne ei muuten olisi mahdollista saada. Samalla voidaan rakentaa heidän kanssaan yhteisiä verkostoja ja käynnistää yhteistyöprosesseja, jotka tuottavat pidemmällä aikajänteellä pysyviä kansainvälisiä yhteistyörakenteita ja vievät monin eri tavoin eteenpäin alueen kehitystä.

Mikäli Seinäjoki Fast Track mallista saadaan pysyvä työkalu kansainvälistymisen edistämiseen, niin suunnittelun ja toteutuksen välinen ajoitusongelma kytetään poistamaan esimerkiksi hyvällä ja riittävän ajoissa toteutettavalla tiedottamisella. Toisin sanoen vaihdon suunnitteluun täytyy olla käytettävissä riittävästi aikaa, minkä jälkeen toteutus voi puolestaan olla hyvinkin nopea ja joustava. Seinäjoki Fast Track –pilotointi osoitti myös jälleen todeksi sen, että vähäiset rajoitukset myönnetyn rahoituksen käytössä yhdistettynä kevyisiin hallinnollisiin velvollisuuksiin ja seurannan keskittäminen tavoitteiden saavuttamiseen voivat johtaa hyviin tuloksiin pienilläkin rahallisilla panostuksilla.

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

RURALIA-INSTITUUTTI
RURALIA-INSTITUTET
RURALIA INSTITUTE